

Motion till riksdagen 2010/11:Fi214

av **Ulla Andersson m.fl. (V)**

Lokala sparbanker

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa egenkapitalbevis i den svenska sparbankslagen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag till finansiering av startkapital för bildande av nya sparbanker.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast ska göra en översyn av banklagstiftningen.

Motivering

Vänsterpartiet anser att det är viktigt att öka konkurrensen på bankmarknaden, så att vi får till stånd en fungerande kreditgivning i hela landet samt en extra stimulans till den regionala utvecklingen. En ökad konkurrens breddar valmöjligheterna för inte minst småföretag och hushållen utanför städerna. Den globala finansiella krisen har inneburit och innebär fortfarande, såväl nationellt som internationellt, att det behövs åtgärder som skärpt reglering, tillsyn, minskad spekulation och begränsning av hur stora banker tillåts bli. Basel II- och Basel III-reglerna är viktiga steg i den riktningen men frågan är om inte de lokala sparbankerna via de nya reglerna missgynnas i relation till affärsbankerna när det gäller kraven på konkurrensneutralitet. Utöver det behövs dock en skarpare konkurrens mellan bankerna, med fler alternativ till de stora affärsbankerna.

De lokala sparbankerna utgör en viktig resurs för den regionala utvecklingen. Deras förankring i lokalsamhället gör att sparbankerna har goda kunskaper om det samhället och de företag och de människor som finns och verkar där. Samtliga lokala banker är lokaliserade utanför de större tätorterna.

Fel! Okänt namn på

Bland annat beviljas lån till småföretag och privatpersoner som annars kanske inte skulle ha godkänts – av främst affärsbankerna. Eftersom sparbankerna i grunden går ut på att verka lokalt har de en unik kundkännedom genom en nära relation till de lokala företagen. Det är en oerhört viktig och basal kunskap för en bank som arbetar utifrån lokalsamhällets bästa.

Att sparbankerna inte har möjlighet att dela ut vinster till aktieägare utan i stället måste fondera vinsterna och avkastningen – och samtidigt får ökade möjligheter att även ge bättre ränte- och lånevillkor – ger bankkunderna en överlägsen trygghet. Delar av det fonderade överskottet får sedan enbart användas för samhällsnyttiga ändamål som utvecklar regionen och lokalsamhället i en långsiktigt hållbar riktning. Detta gör sparbankerna än mer intressanta.

De lokala sparbankerna har en affärsomslutning på ca 500 miljarder kronor, ett samlat resultat på nästan 3 miljarder och ett soliditetstal på i snitt 20 procent. Det finns all anledning att tro att fler lokala sparbanker kommer att utveckla samhället, bl.a. genom en klok långivning till lokala och regionala företag som leder till arbetstillfällen och därmed framtidstro för orten och regionen. I dag finns sparbanker enbart i ca hälften av kommunerna inklusive ett antal filialer. Vänsterpartiet menar att redan befintliga sparbanker ska kunna utvecklas och verkar för att nya sparbanker ska kunna etableras.

Vänsterpartiet har tagit del av och följt utvecklingen av sparbanksrörelsen i Norge. Sparbankerna i Norge verkar som regionalt viktiga aktörer. Att de sparbankerna är slagkraftiga har att göra med att Norge, till skillnad från Sverige, bl.a. tillhandahåller egenkapitalbevis (förr kallat grundfondsbevis). Egenkapital är ett instrument som har viss likhet med aktier. Huvudprincipen är att egenkapitalbevisens kapitalandel läggs under samma regelverk som institutionens övriga kapital så att utdelningar, gåvor till allmännyttiga ändamål samt avsättningar till sparbankens fond styrs av ett och samma regelverk. Skillnaden mot aktier ligger främst i äganderätten till bankens förmögenhet samt inflytandet i bankens organ.

Egenkapitalbevisen kan vara bra att ha i såväl perioder av kris som i goda tider. För att förebygga eller ta sig ur en kris kan ett kapitaltillskott via bevisen vara en avgörande insats för att få en sparbank att överleva och fortsätta att vara en lokal utvecklingsmotor. I andra lägen kan bevisen bidra till en ökad kapitalmängd, vilket ger sparbanken större möjligheter att öka krediterna till de lokala kundgrupperna och därmed intäkterna.

Vänsterpartiet kan konstatera att den norska lagstiftningen leder till att ägare av egenkapitalbevis inte kan få en beslutande majoritet i banken och att den bl.a. inte heller kan säljas. Man kan också säga att det kan vara ett skydd mot aktiebolagslagens avigsidor. Sverige ska införa egenkapitalbevis på liknande sätt som i Norge i den svenska sparbankslagen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Det tar lång tid att bygga en bank och att grunda det kapital en stabil bank behöver. Sparbankernas egna kapital har samlats upp under som regel långa perioder, och för att möjliggöra en etablering av fler sparbanker, som den svenska landsbygden har ett stort behov av, kan det behövas möjligheter till statliga kreditgarantier eller uppstartslån i syfte att öka nyetableringen av

Fel! Okänt namn på

sparbanker. Då skulle samtidigt sparbankernas roll och filosofi behöva preciseras, bl.a. att de inte ger sig in i större och riskabla investeringar och att de inte ägnar sig åt aktieäggande i vare sig banker eller andra riskbaserade kommersiella verksamheter.

På så sätt skulle vi kunna bidra till att de nya sparbankerna ges goda förutsättningar att växa sig starka. I jämförelse med de krisinsatser som de stora affärsbankerna fått via statliga räddningspaket borde kreditgarantier eller uppstartslån till nya sparbanker både vara billigare och mer riskfria. Regeringen bör återkomma med förslag till finansiering av startkapital för bildande av fler sparbanker. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet vill öka tryggheten och konkurrensneutraliteten och stärka kunders valmöjlighet på bankmarknaden. De små sparbankerna lyder i fler viktiga avseenden under samma lagstiftning som de stora affärsbankerna. Trots att sparbankerna är mycket solida, gör små förluster och i liten utsträckning ägnar sig åt spekulativ kreditgivning lyder de under samma lagstiftning som de riskbenägna affärsbankerna. Även om Basel II- och III-reglerna bidrar till en mer stabil bankstruktur för de med sig ökade kostnader av olika slag som i praktiken missgynnar små lokala sparbanker.

Det är en viktig anledning till att den generella banklagstiftningen bör ses över. Den är med stor sannolikhet ett hinder för den utveckling av sparbanksrörelsen vi vill se. Lagstiftningen kan bl.a. behöva modifieras för att undvika att konkurrensen snedvrids. Regeringen bör snarast göra en översyn av banklagstiftningen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 21 oktober 2010

Ulla Andersson (V)

Josefin Brink (V)

Christina Høj Larsen (V)

Jacob Johnson (V)

Rossana Dinamarca (V)

Wiwi-Anne Johansson (V)